

دفتر گره

روش طراحی گره‌های در معماری اسلامی ایران
استاد محمد گلیار

سرشناسه: گلیار، محمد، -۱۳۲۱

عنوان و نام پدیدآور: دفتر گره / نویسنده محمد گلیار.

مشخصات ناشر: تهران: میراث اهل قلم، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهري: ۴۸۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۳۷-۸۸-۴

جایزه: سمت توسيي: فicia

موضوع: گرده‌سازی

Fretwork

موضوع: طراحی هندسی

Geometrical drawing

موضوع: راهار، تزئینی -- ایران

Decorative arts - Iran

موضوع: سرچاهه، ریشه اسلامی

Islamir decorative arts

رده پندتی کنگره: ۱۲۷۰

رده پندتی دیوبی: ۱۷۴۹۱۷۶۷۱

شماره کتابخانه ملی: ۵۷۵۳۶۷۷

دفتر گره

استاد محمد گلیار

ویراستار: محمدرضا حدادی. صفحه آرا: مصطفی خانوالی

نویت چاپ: اول. تابستان ۱۳۹۹. شمارگان: ۵۰۰ نسخه

موکز پخش: ۰۲۱-۳۳۳۵۰۵۷۷

پیامک و تلگرام: ۰۹۳۷۰۷۷۰۳۰۳

بعون الله الملك الاعلى این کتاب در انتشارات میراث اهل قلم و وزیر نظر شورای سیاست کذاres طراحی و تولید شده است.

شایع پستی: تهران، کدپی: ۱۷۱۲۳۲۲۲۹۱، تلفن: ۰۲۱-۳۳۳۰۰۵۷۷، پیامک: ۰۹۷۷۷۰۳۰۳.

طرح لوگوی کتاب داشتگی: امیرحسین رازی، طراح آرم میراث، سعدملک، سوشنی: امیر شهریار؛ چاپ: معارف؛ نظارت و ماهیگش:

سید محمدی مرغی، بشیانی و ندارکل، اثربت غوغامی، علی حدادی؛ شکنک: امیرصادقی، امیر هنری، مجتبی زحمتکش؛

سرویراستار: فاطمه علیزاده؛ ایشانی مدیر عامل، حسن حدادی؛ مدیر عامل: محمد رضا حدادی؛ احمد رهبر الملین.

کد معرفی معلم استاده انتشارات میراث اهل قلم و مکتب راکی برداری و سوابع مصلح

info@ketabnews.com

www.Ketab.ir

■ فهرست

پیش‌گفتار	۷
مقدمه	۹
روش ترسیم گره شش	۱۱
روش ترسیم گره هشت	۱۶۵
روش ترسیم گره ده	۳۷۹
روش ترسیم گرهدوازده	۴۳۳
گره‌های ترکیبی	۴۴۷
پیوست	۴۷۵

طراحی گره در معماری اسلامی ایران (رسم‌های هندسی)

یکی از شاخه‌های هنر معماری و تزئینات وابسته به آن هنر گره‌سازی است. نمود این هنر در گچبری، کاشی‌کاری، نقاشی، آئینه‌کاری، آجرکاری، منبت و درودگری، گلیم، پارچه، فرش و سنتراشی و در بناهای تاریخی نظیر اماكن و بقاع متبرکه و مساجد و امامزاده‌ها، مدارس علمیه، حسینیه‌ها، کاخ‌ها و خانه‌های تاریخی جلوه‌منماید.

این هنر ریشه در تاریخ شش هزار ساله هنر و فرهنگ و معماری ایران زمین داشته است نمونه‌هایی از رسم‌های هندسی در کاوش و یافته‌های باستان‌شناسان در تپه سیلک کاشان مشاهده گردیده است.

هنر گره‌سازی توسط دانشمندان و هنرمندان و استادان بزرگی نظیر خواجه نصیرالدین طوسی و خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی و غیاث الدین جمشید کاشانی در رساله مفتاح الحساب و با در نظر گرفتن نسبت‌های خاص هندسی ایجاد، ابداع، بسط و توسعه یافته است.

این هنر زیبا و اصیل با استفاده از کاشی، آجر، آهن، گچ، چوب و سایر مصالح، به صورت رسم‌های هندسی و تزئینات خاص در بناهای تاریخی با مهارت اساتید و اراده حاصل شده است. افراد نیکوکار به وجود آمده است.

تحول و تکامل این هنر در دوره‌های مختلف تاریخی، و به مردمان از ابداعات حیرت‌انگیز به صورت صعودی بوده است؛ به گونه‌ای که در دوره دیلمیان تزئینات گچبری و ترکیب آجر و کاشی را می‌نمایند. جامع نائین و در دوره سلجوقیان در مساجد جامع قم، اصفهان و اردستان و در دوره ایلخانیان در گنبد سلطانیه و در دوره تیموریان در زرگرد، مسجد گوهرشاد و سایر بقاع متبرکه نمایان گشته است. اوج پیشرفت این هنر در اغلب بناهای تاریخی دوران صفویه نظیر کاخ قاپو، چهل ستون، هشت‌بهشت و مدرسه چهارباغ اصفهان که دایرة المعارف هنر گره‌سازی در کاشی لعاب‌گونه جلوه نموده است. در دوره قاجار نیز در بسیاری از بناهای تاریخی نظیر مسجد سید اصفهان، مسجد حاج محمد مجعفر آباده و کاخ گلستان تهران ادامه یافته است.

این هنر در دوران معاصر به کمک و همت اساتید و طراحانی نظیر استاد حاج محمد گلیاره، حسن شفیع و زنده نگه داشته شده است. طراحی این هنر توسط ایشان و به صورت کاملاً خودساخته و بدون بهره‌گیری از اساتید دیگر و فقط با مطالعه و مشاهده و بررسی تقویش مجدد در بناهای تاریخی قم از جمله مسجد جامع قم و کنکاش و کاوش راهها و مساجد ماهرانه جهت ایجاد این هنر به وجود آمده است.

سالیان متتمدی است که با اساتید ارجمند همکاری داشته و کوشش و مهارت ایشان در معماری و طراحی و تزئینات وابسته به آن را در بناهای مذهبی داخل و خارج کشور و در نهایت کوشش و فداکاری مشاهده نموده‌ایم. از جمله خصوصیات منحصر به فرد ایشان سلطه و اشراف حیرت‌انگیز ایشان در هنر معماری و طراحی گره (گره‌سازی) در اماكن و بقاع متبرکه در ایران، عراق و سوریه است.

امید است که زحمات ایشان به صورت مستمر و در قالب کتاب پیش رو در خدمت تمامی هنرمندان و هنردوستان قرار گیرد.

و من الله توفيق

دکتر حسین آقاجانی اصفهانی؛ مهندس کامپیوتر و خسروزاده